

HAPPEE-hankkeen suunnitteluun osallistui kevätalvella 2022 runsas joukko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä vastaavia asiantuntijoita Eksotesta. Hankkeen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa ja määrittelyssä huomioitiin sekä alueelliset erityispiirteet, käynnissä ollut kansallinen Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystyöskeskus-ohjelma sekä Etelä-Karjalan alueen oma kehittämistyö Yhteinen tulevaisuus - tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus Etelä-Karjalassa-hankkeessa. Myös rakenneuudistushankkeiden, kuten Joukkuepeliä-hankkeen ja PATA-hankkeen, lopputuotokset sekä johtopäätökset tunnistettiin hankesuunnittelussa.

HAPPEE-hankesuunnitelmaan kirjattiin Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoituksen ehtojen mukaisesti alueella priorisoidut tavoitteet ja niiden kautta johdetut toimenpiteet vuodelle 2022, huomioiden myös Suomen kestävän kasvun ohjelman jatkovuodet ja kehittämisen teemat vuosille 2023-2025.

Hankkeen tavoitteet kohdentuivat osin koko alueen väestön palvelujen vahvistamiseen (toimenpiteet investoinneissa 1 ja 4) ja osin tunnistettujen, erityisen haavoittuvassa olevien ryhmien palveluiden kehittämiseen (toimenpiteet investoinneissa 1,2 ja 4). Hankkeen kehittämistyö tuki koko alueen asukkaiden sosiaali- ja terveyspalveluihin pääsyä nopeuttamalla ja sujuvoittamalla asiakkaille tarjolla olevia yhteydenottotapoja, soten palveluprosesseja ja ammattilaisten työtapoja. Tämä auttaa jatkossa ammattilaisia kohdentamaan resursseja lisää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden kohtaamiseen ja palvelemiseen.

Hankkeen toimenpiteet vuonna 2022 sisälsivät tulevien vuosien kehittämispainopisteiden suunnittelua ja eri vaihtoehtojen vaikutusten arviointia sekä digitaalisten ja etäpalvelujen kehittämistä ja käyttöönottoa. Lisäksi vuonna 2022 purettiin tunnistettuja, koronan aiheuttamia hoito- ja palvelujonoja sekä vastattiin palveluvajeeseen kohdentamalla niihin erityisiä resursseja palveluihin liittyvien kehittämistoimien tukena. Koronan purkua ei päästy toteuttamaan hankesuunnitelman mukaisesti kuin osittain henkilöstön saatavuusongelmien vuoksi.

HAPPEE-hankkeen toimenpiteillä vastattiin alueella tunnistettuihin tarpeisiin ja palveluvajeeseen. Kehittämistoimenpiteillä vahvistettiin alueen sote-palveluiden tuottamisen kyvykkyyttä erityisesti toimintamallien ja digiratkaisujen kehittämisellä ja yhteen kytkemisellä. Digitalisaation hyödyntämisellä tavoitellaan sujuvia asiakasprosesseja, osaamisen lisäämistä ja tuottavuuden kasvua. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 2022 tavoitteena oli tunnistaa ja määritellä ne asiakasryhmät, joiden palveluketjuja ja -kokonaisuuksia on tarpeen kehittää sekä se, mihin alueella on valmiutta. Tavoitteena oli laatia suunnitelma Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoituksella toteutettavista toimenpiteistä vuosille 2023–2025. Lähtötilanteen selvittäminen ja analysointi osana hanketta loi samalla pohjaa Etelä-Karjalan hyvinvointialueen sote-palvelustrategialle, joka linkittyy tiiviisti hyvinvointialuestrategiakokonaisuuden muihin osiin kuten osallisuusohjelmaan, henkilöstöstrategisiin linjauksiin ja investointisuunnitteluun.

Hankkeen toimenpiteet käynnistettiin rahoituspäätöksen saamisen jälkeen toukokuussa 2022 ja aktiiviseksi toiminta-ajaksi jäi noin 8 kuukautta. Huomioitavaa on, että osa ko. ajasta oli kesälomakautta. Toimenpiteiden toteuttamiseen vaikuttivat keskeisesti henkilöstön saatavuuden vaikeudet, sairauspoissaolot sekä pitkittyneet arviointi- ja hankintaprosessit erityisesti ICT-kehittämisen osalta. Lisäksi organisaation ja keskeisten ICT-toimijoiden resursseja priorisoitiin loppuvuonna 2022 hyvinvointialuevalmisteluun, jonka vuoksi kaikkia hankesuunnitelman toimia ei pystytty edistämään hankeajan puitteissa.

Tavoitteet

HAPPEE-hankkeen päätavoitteena oli Suomen kestävän kasvun ohjelman mukaisesti edistää asiakkaan kiireettömään hoitoon pääsyä seitsemässä vuorokaudessa laillistetulle terveydenhuollon ammattihenkilölle perusterveydenhuollossa sekä vähentää covid-19 -epidemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvajetta.

Päätavoite jakautui kolmeen alatavoitteeseen:

- Edistetään perusterveydenhuoltoon hoitoonpääsyä vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista
- Vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta
- Otetaan käyttöön perusterveydenhuollon hoitoonpääsyä edistävät palvelumuotoillut digitaaliset innovaatiot

Kohderyhmät:

1AStrategisten, aluetasoisien suunnitelmien edistäminen heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakas- tai potilasryhmien palvelukokonaisuuksista hyvinvointialuelähtöisesti:

- Pitkäaikaissairaat
- Paljon palveluita tarvitsevat (eri erityisryhmiä, mm. mielenterveys- ja päihdehäiriöiset aikuiset ja nuoret aikuiset, ikääntyneet, erityisesti muistisairaat, vammaiset ja kuntoutuksen tarpeessa olevat henkilöt, lapsiperheiden ja lastensuojelun asiakkaat, noin 10-20 % palvelujen piirissä olevista)
- Neuropsykiatrisesti oireilevat lapset, nuoret ja aikuiset
- Mielenterveys- ja päihdehäiriöiset aikuiset ja nuoret aikuiset
- Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon asiakkaat koko maakunnassa

1B. Heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakas- tai potilasryhmien hoito-, kuntoutus- tai palveluvelan purku ja hoitoon pääsyn parantaminen:

- Pitkäaikaissairaat
- Muistisairaat
- Vammaiset ja kuntoutuksen tarpeessa olevat henkilöt
- Neuropsykiatrisesti oireilevat lapset, nuoret ja aikuiset sekä lastensuojelun asiakkaat ja perheet
- Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon asiakkaat koko maakunnassa

1C. Erikseen määriteltyjen digitaalisten toimintamallien jalkauttaminen:

- Kaikki alueen kansalaiset (sähköiset asiointipalvelut ja kansalaisten etäpalvelut) (sähköisen asiointin sopimuksia noin 70 % alueen kansalaisista)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset (digitaaliset työvälineet)

Tuotokset

Tuotoksina investoinnista 1 syntyi selvitykset ja suunnitelmat jatkovuosille:

- Nepsy-osaamiskeskus
- Matalan kynnyksen palvelukeskus vakavasti päihteitä käyttäville
- Arvoa luovan asiakasohjauksen malli 1.0
- Vammaispalvelujen sosiaaliohjauksen suunnitelma palvleuiden piiristä koronan vuoksi pudonneille
- Kansalaisten digipalvelujen selvitys ja arkkitehtuurisuunnitelma
- Intraoraalikameran pilotin tulokset
- Sähköisen perhekeskuksen käyttöönoton suunnitelma (digiosion osalta)
- Kansalaisen digipalveluiden viestintä- ja markkinointikampanja

1A) Strategisten, aluetasoisien suunnitelmien edistäminen heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakas-, tai potilasryhmien palvelukokonaisuuksista hyvinvointialuelähtöisesti

Tämä kokonaisuus sisälsi kolme itsenäistä teemaa, joiden osalta tavoitteena oli selvittää heikossa tai haavoittuvassa asemassa olevien, valittujen asiakasryhmien palvelujen tilannetta ja kehittämistarpeita sekä tehdä suunnitelmia tulevien vuosien kehittämiselle. Kaikkien teemojen osalta päästiin pääosin suunnitelman mukaiseen tavoitteeseen hankkeen lopussa, mutta kustannusvaikuttavuuslaskelmia ei saatu vietyä lyhyessä ajassa ja rajatuin resurssein niin pitkälle, kuin hankkeen suunnitteluvaiheessa toivottiin. Nepsy-osaamiskeskuksen sekä vakavasti päihteitä käyttävien osaamiskeskuksen selvitystyö tehtiin NHG:n asiantuntijoiden avulla ja yhteistyössä Eksoten asiantuntijoiden kanssa. Niiden kehittäminen kirjattiin HAPPEE2-hankkeen suunnitelmaan vuosille 2023-2025. Asiakasohjauksen geneerinen malli valmistui eri hankkeiden yhteistyönä loppuvuonna 2022 ja se on hyödynnettävissä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategian toimeenpanossa tukien erityisesti strategiakärkeä ”prosessit ja sujuvuus” sekä ”palveluiden porrastus”.

Kokonaisuuden 1a arviointi: Tälle kokonaisuudelle asetetut tavoitteet täyttyivät pääosin. Jokaisesta teemasta syntyi suunnitelmassa kuvatut tuotokset RRP2-hankehakemuksen jättämisen aikataulussa lokakuun alussa 2022. Suunnittelutyö jatkui vuoden 2022 loppuun asti erityisesti nepsy-osaamiskeskuksen ja asiakasohjauksen mallin osalta. Tavoitteena ollutta kustannusvaikuttavuutta ei ehditty arvioida kuin pintapuolisesti johtuen sekä aikataulusta että käytettävissä olevista resursseista, mutta myös nepsy- ja päihdepalvelu-tematikan monitahoisuudesta erityisesti taloudellisten vaikutusten suhteen. Kustannusvaikuttavuutta on tarkoitus tarkastella tarkemmin kehittämisen aikana vuosina 2023-2025. Hankesuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin budjetoidut kustannukset toteutuivat pääosin.

1B) Heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakas- tai potilasryhmien hoito-, kuntoutus-, tai palveluvelan purku ja hoitoon pääsyn parantaminen

Tämä kokonaisuus sisälsi kuusi eri teemaa: Reseptoripilotti, lääkäripalvelut heikossa tai haavoittuvassa asemassa oleville, muistitutkimusjonon purku, vammaispalvelujen sosiaaliohjaus, aikuisten nepsy-jononpurku ja suun terveydenhuollon palveluvelan purku.

Kokonaisuuden 1b arviointi: Henkilöstön saatavuus myös ostopalveluina vaikeutti kehittämistä ja saadun valtionavustuksen käyttöä. Kokonaisuudesta jäi käyttämättä iso osa avustusta lääkäri- ja suuhygienistipalveluiden osalta. Hankkeen lyhyt toiminta-aika, käytännössä syksy 2022 ajoittui Yhteinen tulevaisuus - tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen sekä Työtä-hankkeen intensiivisimmän kehittämisen kanssa samalle ajalle, joka näkyi kehittäjä- ja johtajaresurssien niukkuutena. Onnistumisina voidaan pitää vammaispalveluiden sosiaaliohjausta, joka tavoitti lyhyessä ajassa ison joukon palveluiden piiristä pudonneita vammaisia henkilöitä. Myös nepsy-jononpurussa saatiin tuloksia, vaikka henkilöstön sairauspoissaolot vaikuttivat etenemiseen. Reseptoripilotin tulokset rohkaisevat vastaavanlaisen palvelun käyttöön tulevaisuudessakin ja toimintamallin jatkokehittämiseen ja kytkentään omahoitaja- ja omatiimimalleihin.

1C) Erikseen määriteltyjen digitaalisten toimintamallien jalkauttaminen, ammattilaisten digitaalisten työvälineiden käyttöönotto ja laajentaminen

Tämä kokonaisuus sisälsi seitsemän eri teemaa: suun th:n intraoraalikamerapilotti, Omaolo-palvelun laajennukset, sähköisen asiointin laajennukset, kanslaisten etäpalvelujen ja ammattilaisten digivälinein tuettuijen toimintamallien jalkautus sekä ensilinjan asiakaspalvelun työkalut, etävastaanottovälineet, Digifinlandin kansalliseen kehitystyöhön osallistuminen ja sähköisen perhekeskuksen käyttöönoton suunnitelma (digiosio), digitaalisten hoito- ja palvelupolkujen arkkitehtuuri ja suunnitelma 2023-2025

Kokonaisuuden 1c arviointi: Tässä kokonaisuudessa päästiin suunnitelman mukaisiin tavoitteisiin pääosin. Kehittämistä haastoi yhtä aikaa käynnissä olevat toimenpiteet ja niiden vaatima ammattilaisresurssi kohdistuen erityisesti perusterveydenhuoltoon. Tämä näkyy myös kustannustoteumassa.

Investoinnin 1 keskeiset hyödyt kytkeytyvät aluetasoiisiin selvityksiin ja suunnitelmiin, joita hankkeen aikana tuotettiin. Niiden perusteella kirjattiin RRP2-hankesuunnitelmaan kehittämistavoitteet vuosille 2023-2025 ja ne tukevat vuonna 2023 toteutettavaa Etelä-Karjalan alueen palvelustrategiatyötä.

Riippuvuudet

HAPPEE-hanke toimi itsenäisenä omana kokonaisuutenaan, mutta kytkeytyen tiiviisti alueen muuhun kehittämiseen. Keskeisimmin yhteistyötä tehtiin Yhteinen tulevaisuus-, ja Työtä-hankkeissa kehitettävien toimintamallien osalta sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ICT-hankkeen KATTO2:n puitteissa. Hankesuunnitelman laatimisvaiheessa varmistettiin, että hankkeen toimet eivät ole päällekkäisiä tai ristiriidassa muun kehittämisen kanssa ja arviointi tehtiin hankkeen ajan tiiviissä yhteistyössä muiden hankkeiden hankepäälliköiden kanssa.

Suurimmat riippuvuudet liittyivät erityisesti resursseihin. Tuloksissa näkyy se, että kehittämistä oli käynnissä alueella runsaasti hankkeen ajan erityisesti peruspalveluihin liittyen (Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelma ja työkykyohjelma). Hyvinvointialueen valmistelu vaati johtajistolta orientaatiota hallinnollisiin ja rakenteellisiin asioihin. Sote-ammattilaisia ei saatu rekrytoitua esimerkiksi suun terveydenhuoltoon yrityksistä huolimatta. Ostopalveluasiantuntijaresursseja oli niukasti käytettävissä ICT-kehittämiseen.

HAPPEE-hankkeen tuella pystyttiin kuitenkin etenemään toimintamallien kehittämisessä, erityisesti digiratkaisin tuettujen toimintamallien ja palveluiden osalta. Terveysdenhuollon asiakasohjauksen yhteistyö tiivistyi Eksoten ja Kaiku24:n välillä ja digipalvelujen arkkitehtuuriselvitys tukee jatkokehittämistä alueella.

^[1] HAPPEE-hankkeen suunnitteluun osallistui kevätalvella 2022 runsas joukko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä vastaavia asiantuntijoita Eksotesta